

Regelmatig staan we even stil bij de geboorte- of sterfdag van een beroemde persoon.

Geert Teis, een Groninger dichter in den vreemde

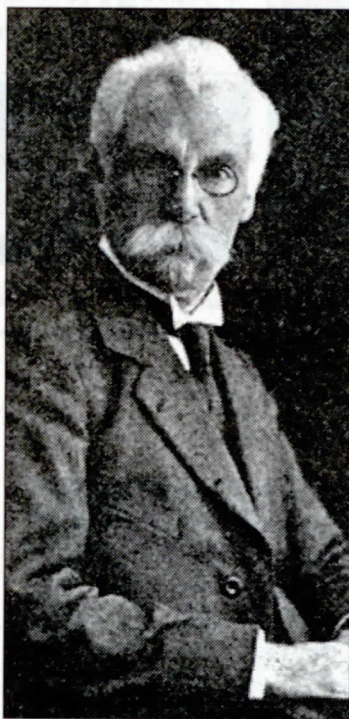
Door Henk Hielkema

Hoewel Geert Teis slechts de eerste vijftien jaar van zijn leven in Stadskanaal heeft gewoond, staat Gerhard W. Spitzen – zoals hij in werkelijkheid heette – toch vooral bekend als voorvechter van de Groninger cultuur. Hij was ook de voorman van de 'Groninger Beweging', hoofdredacteur van het 'Maandblad Groningen' en publiceerde vooral in het tijdschrift 'De Noord-Ooster'.

Hij was in het dagelijkse leven leraar Duits in Den Haag, maar zijn geboortestreek liet hem nooit meer los. Sterker nog, alles wat hij in zijn latere leven dichtte, schreef en oreerde (zijn voordrachten zaten vol humor en passie) had verband met zijn indrukken die hij opdeed in zijn Stadskanaalster periode. Het theater in zijn geboorteplaats draagt nog steeds zijn naam.

Het Groninger dialect, dat hij als kind met de paplepel kreeg ingegoten, bleef hem boeien. Hij werd zelfs een onvermoeibaar propagandist van het Gronings, waarin hij veel dichtte en schreef. Zijn toneelstuk *Dizzepie-dizzepeu* is nog steeds het meest gespeelde toneelstuk ooit. Ook zijn verhalen en dichtbundels haalden grote oplagen. Maar de grootste bekendheid kreeg hij toch als tekstdichter van het Gronings volkslied oftewel het Grönnens Laid *Van Lauwerszee tot Dollard tou*.

Over zijn taalinteresse – en in het bijzonder die voor het Groninger dialect – is nog een aardige anekdote te vertellen. Waar de meeste Groningers o.a. gebruikten in bijvoorbeeld taal en verhaal, draaide Teis de klinkers om. Het werd in zijn ogen dan taal en verhaal. Hij heeft altijd vastgehouden aan deze spelling van het Gronings, hoewel hij daarin uiteindelijk vrijwel alleen bleef

Geert Teis

13-11-1864

†13-03-1945

staan. De dood van zijn vrouw Jantina in 1940 maakte hem verbitterd. De laatste jaren van zijn leven bracht hij verzuurd en in eenzaamheid door. Vlak voor de bevrijding stierf hij in Ruurlo. Twee jaar na zijn dood werd op de gevel van zijn geboortehuis in Stadskanaal een gedenksteen bevestigd. Bij die gebeurtenis schonk men ook een borstbeeld van hem aan de Groninger Schouwburg, vervaardigd door beeldhouwer Valk.

Was *Dizzepie-dizzepeu* het eerste toneelstuk dat in het Groninger dialect werd opgevoerd in de Groninger Schouwburg, na Teis' dood werd in dezelfde schouwburg *Nauta's Glorie* opgevoerd, een blijspel over de Veenkoloniale scheepsbouw.

Het lied *Knaolster Lorelei* vormde later de directe aanleiding om het nieuwe theater in Stadskanaal naar Geert Teis te vernoemen.

D.O.P. 13-11-03